

L'oci i el lleure

Segons el Diccionari Fabra i la Gran Enciclopèdia Catalana, que el segueix, pot usar-se perfectament el substantiu *oci*, que té com a significat principal, "el fet d'estar sense fer es", com a sinònim de *lleure*, que significa "temps lliure de què hom disposa per a fer alguna cosa, temps lliure enfora de les ocupacions" (definicions del Fabra). Però d'una manera natural, es pot dir que espontàniament, ens havíem avesat, gairebé unànimement, d'ençà que el lleure ha adquirit una gran importància social i sociològica, això és, que ocupa un lloc destacat en les activitats socials i que és objecte freqüent d'estudi, reflexió i comentari, a servir-nos exclusivament de la forma *lleure* per a designar-lo, amb què s'evitava l'ambigüïtat que podria comportar l'ús del mot ambivalent *oci*, el qual, en alguns casos, podria arribar a donar a entendre que hom fomentava "el pare de tots els vicis" o, si més no, que en feia l'apologia.

Es per això que ens sorprèn que en dos textos que han arribat gairebé simultàniament a les nostres mans, un programa institucional sobre uns debats monogràfics a propòsit del proper Any Internacional de la Joventut, i un extens dossier sobre la vida de la societat catalana durant els darrers deu anys, hom hagi prescindit de la forma *lleure*, que semblava tan acceptada pel llenguatge sociològic, i s'hagi decidit per la forma ambivalent *oci*. En el primer cas, el títol d'un debat monogràfic, "Joventut i oci", és àdhuc ambigu, i qui sap si el tema que es proposen de debatre és el del temps que els joves passen sense fer res. En el segon, el títol d'un capítol, "Cultura i oci", sembla que no permeti el dubte.

Que en castellà no existeixi cap mot corresponent a *lleure*, o que tingui exclusivament el seu significat, i calgui recórrer a "ocio" com a equivalent de "lleure" (de fet, quan les importa d'evitar l'ambigüïtat recorren a "tiempo libre", cosa que ens hauria de servir de lliçó), pot haver influït, tal com sol passar en aquests casos, en la preferència que, tal com hem indicat, hom ha donat a *oci* sobre *lleure*. Ja hem dit que la normativa més estricta permet de triar entre aquestes dues formes. Però, com sempre, caldrà saber si realment s'ha triat o bé hi ha hagut una simple supeditació a un model determinat. Si haviem de triar nosaltres, ens decidíem sense vacil·lar per *lleure*.

Albert Jané